

Cestování s motoklubem

Po stopě bájného Veligradu

Termín:

neděle 1. duben 2018

Místo a čas startu:

benzínka SHELL Slavkov u Brna, v 9.00 hodin

Trasa:

251 km – 4:33 h jízdy

Na trasu vyjížďky vyrazíme na jih, silnicí č.54 směrem Žarošice a Kyjov kolem hájenky **U bílého vlka**. Znáte tu historii jak hájenka ke svému jménu přišla? Cože! Neznáte??!! Bylo to tak, že jednou v zimě, za kvílení meluzíny a sněhové vánice, kolem půlnoci třesla rána až hraběcího hajného, jistého Zdeňka Novotného, zamrazilo v morku kostí. Ráno se hajný šel podívat na protější stranu silnice, co se stalo. Leknutím ztratil řeč! Na udupaném sněhu našel mrtvého revírníka Holuba z Jalového dvora s prokousnutým hrdlem. Vedle něj ležel vlk s prostřeleným srdcem. Byl celý bílý, jen na pravé zadní měl černé kopyto. Revírník Holub byl vyhlášeným střelcem a znal různé myslivecké čáry, to že byl ve spojení se samotným čertem. Tu noc si čert přišel pro jeho duši.

Silničná: Na křižovatce u Silničné stojí pomník. Připomíná, že na tomto místě 6. prosince 1805 po bitvě u Slavkova zemřel na svá zranění Berend Gregor Ferdinand (rusky Fjodor Ivanovič) hrabě z Tiesenhausenu. Hrabě byl pobočník ruského cara Alexandra I., také byl manželem Elizabeth Golenishchev-Kutuzow, tedy zároveň zetěm Michaila Illarionoviče knížete Goleniščev-Kutuzov-Smolenského (krátce generála Kutuzova). Po svém skonu byl na tomto místě pochován.

Slavkov si každoročně připomíná Bitvu tří císařů. Kdo si však vzpomene jak prožívali bitvu vojáci, kteří v ní bojovali? Co po nich zbylo a na co mysleli ti, pro něž se bitva u Slavkova stala posledním dnem jejich života? Kdo byli ti, kterým vtloukli do hlav „víru“ ve vítězství, aby nakonec zaplatili životem

za hloupý plán generála Franze von Weyhrothera, který tak samolibě přednesl v předvečer bitvy v Křenovicích? Vedle těch tisíců bezejmenných, ležících ve slavkovské půdě už více jak 200let, připomíná skromný pomník u Silničné konkrétní osud jednoho z těch chlapů. O události se ví, protože Vincenc Malík ze Silničné (pak i jeho potomci) dostávali velmi dlouho peněžitou podporu za poskytnutí pomoci umírajícímu. Projev vděčnosti příbuzných zesnulého hraběte za prokázanou službu.

Na polích za křenovickým návrším Zlatá hora (říká se mu taky Krchůvek), se táhne hřeben podél Holubic přes Blažovice k Jiřkovicím. Střetly se tu nepřátelské jízdy a došlo ke krvavé seči. Francouzi ostřelovali tohle místo odněkud z tvaroženského kopce. Hraběte zasáhla střela do hrudníku. Car vydal příkaz ošetřit hraběte v polním lazaretu. Raněnému přidělili ranhojiče a sluhu. Ti vysadili obvázaného hraběte na koně, toho vzali mezi svoje koně a ujížděli přes Křenovice ke Koberčicím, kolem myslivny u Bílého vlka, pryč od bitvy. Raněný potřeboval co nejrychleji odpočinek. První stavení, na které narazili, byl dům Vincence Malíka v Silničné. Malík je přijal s nedůvěrou. Měl už s prchajícími vojáky svoje zkušenosti. Čekal, že jako obvykle vtrhnou do domu, co najdou vyrabují nebo zničí. Když ale Malík uviděl vysokého důstojníka pomoc neodmítnul. Jeho žena Antonie a dcera raněného ošetřovaly celou noc jak jen mohly. Zatím ve tmě projeli pod okny domu oba poražení císařové, ruský i rakouský. Zastavili se až v Žarošicích na ubytování. Malý oddíl francouzských jezdců pronásledoval Rusy. Zastavil se u domu a Malík vpustil velícího důstojníka dovnitř. Ten ubezpečil raněného ruky podáním, že nebude obtěžován a před dům postavil stráž. Kromě domácích nikoho nepustila dovnitř. K ránu hrabě zemřel.

A ruský car, ten namyšlený spratek? Nepomyslel ani náhodou, že by mohl něco udělat pro svého pobočníka! Obklopen mladými poradci, velkohubě arogantními, starali se společně jen o útěk.

Bída byla v kraji tak veliká, že vzácným hostům nabídli žarošičtí jen nesolené brambory. Taky hned ráno car

Cestování s motoklubem

spěšně odjel směrem do Holíče a dále do Uher. Alexandr uraženě ujel, své vojáky opustil, kdežto císař František poslal za Napoleonem knížete Liechtensteina s nabídkou na setkání u Spáleného mlýna, nedaleko vedle cesty do Násedlovic. Tam uzavřeli mír, později se mu říkalo prešpurský nebo také bratislavský. Tohle je příběh, jakých existují stovky a dokumentují strašlivá lidská jatka. Mohl by mi někdo vysvětlit, co se vlastně při výročních bitvy „oslavuje“?

Historie **Žarošic** sahá hluboko do minulosti až k prehistorickému osídlení a velkomoravské době. Žarošice patřily svého času do majetku české královny Elišky Rejčky. Ta údajně darovala Žarošicím nádhernou gotickou mariánskou sochu, která se dodnes dochovala. Říká se jí „Stará Matka Boží“. Díky soše jsou Žarošice jedno z nejstarších poutních míst na Moravě. Bez žarošických krojů se tu žádná slavnost neobejde.

Žarošická pouť

Historický pohled na poutní kostel v Žarošicích

Druhé zářijové sobotě se v Žarošicích říká Zlatá. Tento den je každoročně největší pouť ke Staré Matce Boží. Je velkým svátkem nejenom pro Žarošice, ale i pro celé Slovácko a Jižní Moravu. Je zde možno spatřit záplavu nádherných krojů z různých koutů naší vlasti.

Vzniklo to tak, že jako každý rok přišli poutníci v sobotu po svátku narození Panny Marie 11. září 1785 na pouť do Žarošic. Poutní kostel byl však uzavřen, na vratech visela vyhláška Josefa II. se zákazem poutí. Poutníci do poutního kostela vnikli, sochu přenesli do farního kostela, ve kterém se bohoslužby konat mohly. Stalo se to kolem osmé večer. Vznikla z toho tradice „Zlatá sobota“ a večerní slavnostní světelný průvod se sochami Panny Marie patří k vyvrcholení poutě. Krom téhle hlavní pouti pořádají od května do října, každého 13. v měsíci pouť, které říkají „Fatimská“.

Po Zlaté sobotě jsou říjnové Císařské krojované hody. A hody, přátelé, v Žarošicích jen tak neodfláknou! Trvají skoro 5 dní. Staví se mája, burčák teče proudem, zpívá se, tancuje... Kolem svátku sv. Kateřiny se mája kácí a pořádají Kateřinskou zábavou.

Nedaleko Žarošic, u Spáleného mlýna, smluvili František I. s francouzským císařem Napoleonem příměří, jak píšu o pár odstavců výš.

Archlebov je hodně stará vesnice, první písemné zmínky o ní jsou někdy z třináctého století. Osídlení je zde však mnohem starší. Nedaleko hřbitova dělali v roce 2014 archeologický průzkum. Našli mnohokulturní pohřebiště, nejstarší hroby patřily kočovníkům kultury se šňůrovou keramikou. Staré přes 4000 let. V okolí se nacházejí mnohé zaniklé vesnice. Na jihu, místu se říká Bohutsko, stávala osada Bohutice, od roku 1368 opuštěná. Na sever zaniklá vesnice Konůvky. Opuštěná začátkem 15. století za husitských válek. Za pozůstatky zaniklých vesnic Konůvky, Bohutice, Kvášov, Žandor, Nenkovice, Nesklovice, Šéneštráse, Přestavky či Zvíkov se vypravíme při jiné příležitosti ještě letos v září. Tož těšte se! Jo a že nevíte co je šňůrová keramika? To pochopíte z obrázku: Kolem hliněného džbánu se ovinula šňůrka, její reliéf se do vlhké hlíny otiskl. Po vypálení ozdoba zůstala natrvalo...

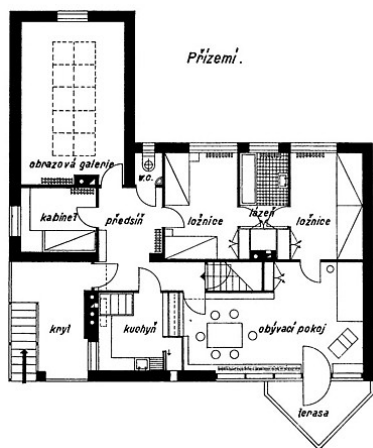
Mohylník u Stražovic: V lokalitě na kopci Babí lom je naleziště hrobů z pozdní doby bronzové. Místo pravděpodobně hrálo významnou úlohu v historii nejstaršího státního útvarů našich předků. Jestli se o státu dá vůbec mluvit v souvislosti s kupcem Sámem a jeho říší. O organizaci Velké Moravy si povíme na vyjíždce. Mohylník je poměrně chudý na vybavu, pravděpodobně skrývá hroby mnoha dávnověkých horníků, kteří tu dobývali kvalitní železnou rudu. Zdá se, že tuto strategickou surovinu zpracovával Ratíškovicko - Rohatecký hutnický areál ve stovkách možná i tisících pecích. Produkoval železo potřebné pro výzbroj velkomoravských bojovníků. Velká spotřeba dřeva vedla ke vzniku rozsáhlých odlesněných oblastí.

Kyjov byla od germánských dob trhovářská ves, jmenovala se Gaya. Kromě sídla kyjovského děkanátu, kyjovského folklóru a slováckého okruhu stojí za pozornost jinak ospalého města snad jen několik funkcionalistických vil.

Dům Metoděje Součka v ulici U parku

Stavebník Metoděj Souček, občanským povoláním učitel hudby, byl spolumajitelem firmy s názvem "Josef Souček a synové". Byla to strojírna v Kyjově, která byla prvním realizovaným objektem Josefa Poláška pro soukromého investora. Dům projektoval po návratu ze studijní cesty do Holandska, kde se inspiroval vlastním domem architekta Wegerifa u Haagu.

Architekt Bohumil Tureček postavil v letech 1931–1933 pro advokáta Rajmunda Neumayera, ředitele kyjovské sklárny, prostorný dům.

Původní vzdušný interiér byl navržen Bohumilem Turečkem

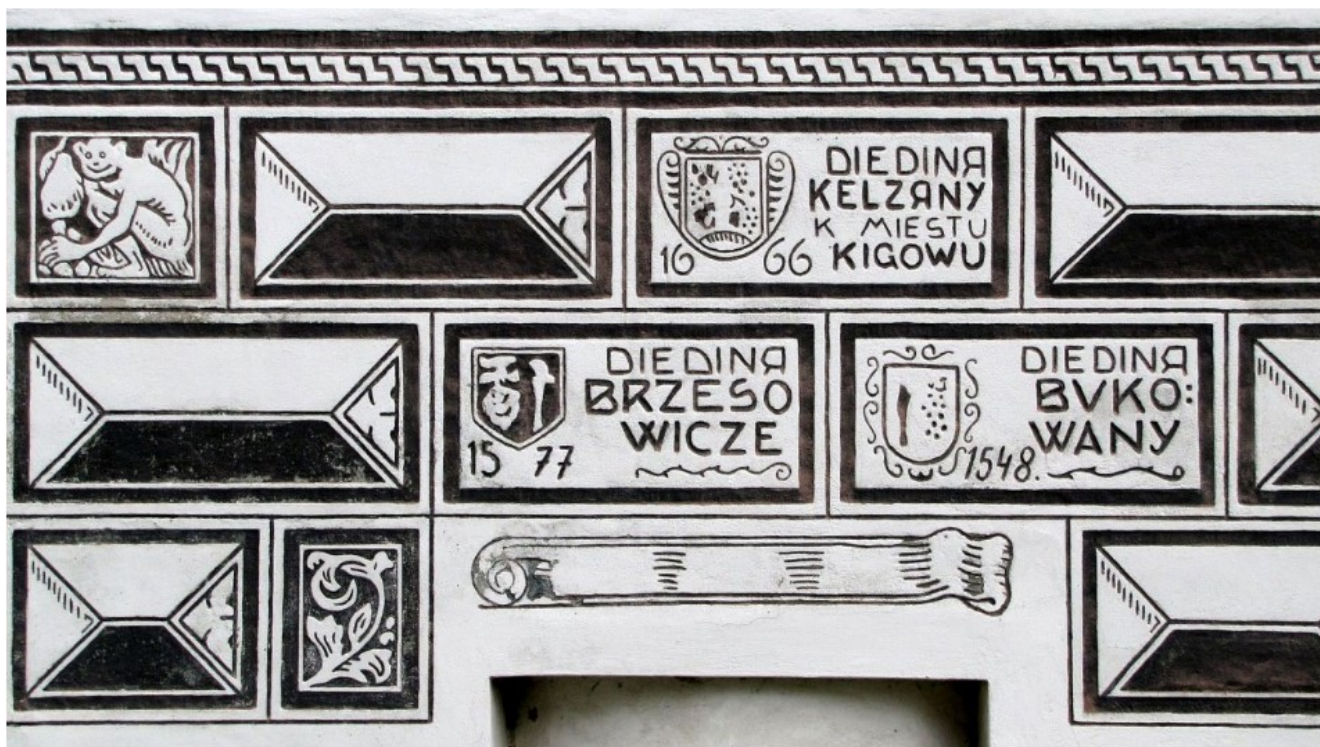

Stav původní...

... a REKONSTRUKCE

Moderní stavba s velkoryse prosvětleným interiérem a rozlehlými venkovními prostory i interiérové vily sloužily ke společenské reprezentaci advokáta. Rekonstrukce necitlivě nahradila některé původní prvky, nová nástavba změnila proporce domu, odstranila elegantní vstupní most. Výsledek můžete vidět na vlastní oči a zhodnotit celkový dojem na ulici Svatopluka Čecha. O vedle stojící vile Josefa Jakerleho, původně asi nejpropracovanějším funkcionalistickém objektu, se raději nezmiňuji. Byl zničen dokonale, jak uvidíte sami. Stopy po funkcionalismu jsou v Kyjově vidět na více místech, např. Spořitelna a Moravská banka na náměstí. Na náměstí stojí i zámek, na jeho fasádě jsou hezká psaníčková sgrafili.

Kyjov je i národopisným centrem, téměř všechny veřejné slavnosti mají folklórní ráz a k vidění je pestrá paleta krojů. Kyjovský prý patří k nejbohatším na Moravě. Víte co jsou to „skočné“ a co je za zvyk „mlácení kačera“ nebo „kradení kačera“? Jestli nevíte, tak mi to na vyjíždce připomeňte, nebo vezměte na pomoc internet.

Kyjovský kroj tradiční

Kyjovský kroj současný

Mám tu v plánu objet jedno kolo Kyjovského okruhu jako vzpomínku na památku Oldy Hanáka, který tu zanechal v divácích nerasmazatelný dojem.

Milotice: Státní zámek Milotice je zachovalá barokní stavba a udržovaná zámecká zahrada. Původní tvrz ze 14. století se postupně přestavovala až do dnešní podoby ji upravil poslední majitel JUDr. Ladislav Seilern (1886–1976), který tu žil se svou rodinou v první polovině 20. Století. Interiér je ukázkou životního stylu a každodennosti posledního majitele. Majetek byl v roce 1945 zkonfiskován na základě Benešových dekretů. Hrabě Salern vlastnil kromě zámku v Miloticích i zámek v Přílepech.

Hraběnka Marii-Henriette Seilern s manželem.

Státní zámek Milotice

Náklo: Na silnici z Milotic do Ratíškovic je odbočka v vršku jménem Náklo. Na nevysokém kopci (265mnm) nad vinicemi stojí liliový kříž a socha Sáma. O tomto místě se uvažuje, jako o možném ústředí Velkomoravské říše. Zde měl stát bájný Veligrad.

Náklo: kříž a socha Sáma

Podle knížky Náklo od Jana Galatika tu stál opevněný hrad, snad i celé město umístěné pod zemí a obklopené výrony plynů a petroleje. Podle autora místo mělo působit fascinujícím dojmem na dávné návštěvníky. Někdy v letech 169 až 173, v době bojů Římanů proti Kvádům, se při obléhání tohoto místa začal snášet na vojsko jakýsi zvláštní hořící déšť. Nedal se hasit vodou a země se při něm trásla... Tato událost podle autora odpovídá haváriím vrtných naftových souprav. Padající déšť hořící nafty při nich ohrožuje obsluhu. Mohlo se tehdy jednat o erupci metanu, nebo erupci uhlovodíků z naftového pole v podloží kopce. (Stejně tak by se ale mohlo jednat o velkomoravské naleziště Špitálky v lokalitě Uherské Hradiště, kde našli hrob významného velmože, přisuzovaný knížeti či králi Svatoplukovi)

Podobnou událost popisuje i zpráva o historické události v Theofylaktově díle „Život sv. Klimenta, biskupa Bulharů“, z roku 885: „Zatřásl Bůh zemí a rozevřel ji. Zazněl hukot. Zatřásli se obyvatelé Města, běželi k vladaři a děli: Co se děje?“

S vědeckým výzkumem se v regionu začalo po roce 1946. Pátrání kolem Nákla však nepřineslo nálezy, které by svědčily o větším osídlení nebo větší činnosti ve velkomoravské době. Neúspěch se přisuzuje těžbě lignitu, překrytí stop tekutým pískem z blízké bahenní sopky a zemědělské činnosti (zakládání vinic) v okolí. Firma Baťa tu těžila lignit v dolech Žofie, Tomáš, Josef a Franc

Cestování s motoklubem

de Paule. Jejich zbytky jsou dodnes patrné. Výzkum pokračuje stále s použitím nových metod, například leteckou archeologií.

Existuje řada legend o nalezených pokladech v okolí při různých polních a stavebních pracích v minulosti. Tož kde stával bájný Veligrad se dodnes neví, jsem si ale jistý, že na vyjíždce ho spolu objevíme!

Pohled do kráteru bahenní sopky u Nákla

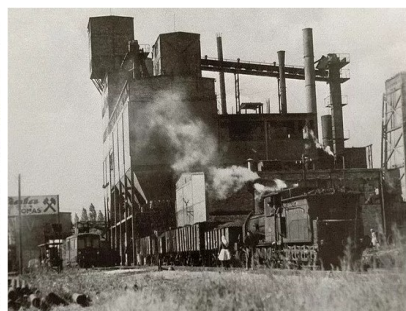

Silueta možné chrámové stavby u Nákla

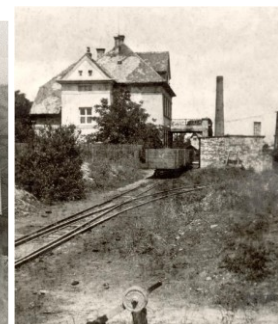
Ratíškovice: Do Ratíškovic přijedeme kolem lignitového dolu Tomáš. Těžba uhlí má na Moravě dlouhou tradici, nejstarší důl Adolf vytěžili a opustili v roce 1871, protože do dolu vnikalo mnoho důlní vody. Další doly se otevíraly jeden za druhým uvnitř trojúhelníku Čejč-Kyjov-Hodonín. Otevíraly je šlechtické rody i přední průmyslníci.

Pohled na důl „Osvobození“

Důl „Tomáš“

Důl „Vlasta“

Železniční vlečka, nově zbudovaná, do Rohatce

V dole Tomáš pracovalo 296 zaměstnanců, z toho 20 úředníků, 1 horní inženýr, 1 chemik a 1 konstruktér. Výkon celého dolu byl 3 t na hlavu a směnu. Havíři pracovali 6 dní v týdnu mimo svátky, vyrubalo se průměrně 30 vagonů za směnu. Pracovali v úkolu a jejich výdělek na směnu byl asi 32,- Kč. Dostávali 8 q uhlí měsíčně jako deputát (mzda na sousedních dolech byla třeba jen 17,- Kč na směnu). Úředníci měli fixní plat 500 Kč týdně a podíl na výrobě.

K těžbě se používaly razící bagry (první byl z Německa a stál 300 000,- Kč) ostatních 5 strojů vyrobily Škodovými závody za cenu 90 000,- Kč. Konstrukci okopírovali podle německého vzoru. Výkon v roce 1936 byl asi 50t uhlí za hodinu. Mocnost lignitové sloje dosahovala výšky 3m, lignit byl uložen v hloubce nějakých 80metrů. Část lignitu se potřebovala k pohonu důlní elektrárny, k výrobě páry na usušení lignitu. Část se prodala v maloobchodě za 3 až 5.- Kč za 1 q podle druhu, Uhelný prach se dodával do výroby pneumatik v Otrokovicích. Asi 70% těžby dodávali do továren ve Zlíně.

Uhlí dopravovali železniční vlečkou do Rohatce a k řece Moravě. Odtud Baťovým kanálem dále. Na železniční trati jezdili i osobní vlaky, do průmyslové zóny v Rohatci a do čokoládoven Maryša. Po válce a znárodnění se doly proměnily k nepoznání. Práce v nich byla nebezpečná a vyčerpávající. Klády výdřevy, deset i patnáct metrů dlouhé, se dopravovaly ručně. Tahali je šachtou na drátě, uhlí se dobývalo převážně ručně, vkleče, v leže v nízkých slojích...V padesátých letech to byl učiněný kriminál. Soudruzi zavedli budíčky, večerky, nástupy na práci, pochodování, kázeň. Horník byl ovšem někdo, ...uniformy, peníze... Na druhou stranu strašná dřina. Dodnes si vzpomínám na lignitové havíře, udřené, strhané a vychrtlé chlapy s černými kruhy kolem očí.

Lignit se používal ve sklárnách v Kyjově pro svou dobrou výhřevnost a také pro jiné účely. S lignitovými doly jsou bohužel spojovány i katastrofy a lidské tragédie. Jemné písky v nadloží uhelné sloje se při nasycení vodou měnily v tekuté a při náhlých průvalech zaplavovaly důlní díla. Katastrofa na „Dole Dukla“ v Šardicích z r. 1970, která si vyžádala desítky lidských životů, dodnes nemůže být zdejšími obyvateli zapomenuta.

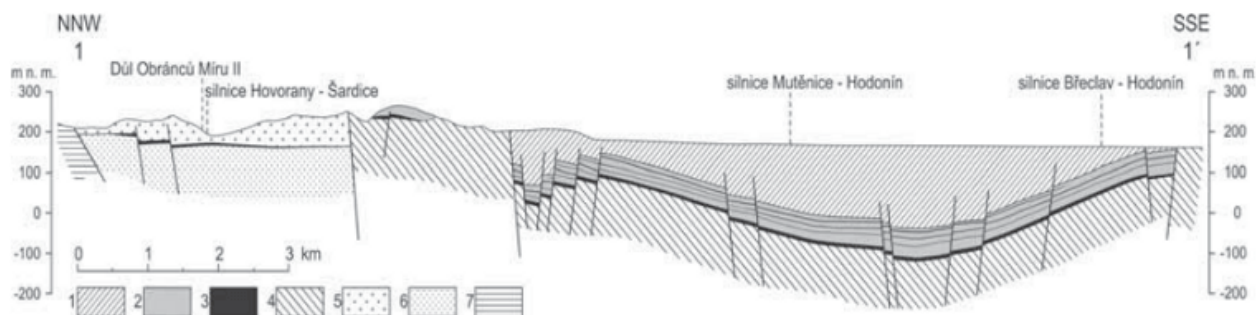

Výplata hornické mzdy

Kus lignitu

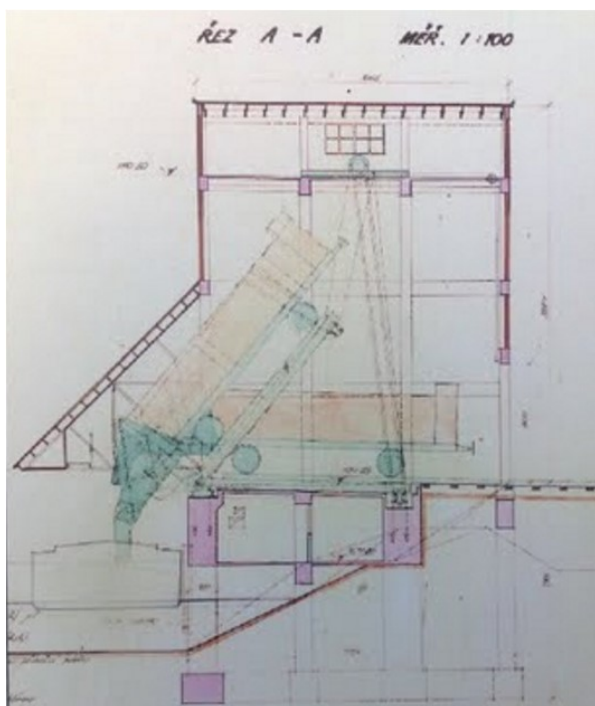
Lignit je vlastně nejmladší uhlí, trochu připomíná uhlí dřevěné. Jižně od Chřibů směrem k Hodonínu docházelo v mladších třetihorách, v panonu, k vysychání moře, co tu bylo. Mělké mořské dno se přeměnilo na sladkovodní panonská jezera a močály zarůstající vegetací. Lignitová ložiska vznikala ve spodním panonu a na začátku svrchního panonu. Dřevní hmota v močálu se přeměnila na lignit. Ve spodním panonu se močály vytvořily jen v úzkém pruhu při severním okraji jezera jezera. Sloj vznikla na katastrech Kyjova, Kelčan, Žeravic, Ježova, Osvětiman, Medlovic, Domanína, Milotic, Šardic, Hovorán a Čejče. U Kyjova je sloj nejmocnější, něco přes 3 metry, u Hovorán jenom okolo 1 metru.

Geologický řez lignitovým revírem: 3. Dubňanská a Kyjovská lignitová sloj

V minulosti se lignitem plýtvalo a spaloval se. Lignit je ale bohatý na tzv. huminové látky (zvláště huminové kyseliny), které pozitivně ovlivňují klíčení semen, regulují dostupnost množství živin, imobilizují těžké kovy, podporují růst kořene a svrchní části rostlin, zvyšují úrodnost atd. Aplikace samotného lignitu do půdy ovlivňuje díky obsahu organického uhlíku schopnosti transportu živin a imobilizuje toxické látky v rostlinách. Je surovinou pro polymerní průmysl, k syntéze alkaloidů, ve farmaceutickém průmyslu apod. Lignit je prostě cenná surovina a byla konina ho zbůhdarma jen spalovat.

Sudoměřice: Poblíž Sudoměřic stojí zajímavá technická památka na dobu, kdy se na jižní Moravě těžil lignit. Výklopník, jak tomu zařízení říkají, postavili 1939. Zařízení sloužilo k překládání lignitového uhlí, které se přiváželo po železnici z dolu v Ratíškovcích. Lignitem naložený vagon se navijákem vtáhnul do výklopníku na kolébku spojenou s násypkou. Celá kolébka i s kolejí, násypkou a vagonem se zdvihla a z vagonu se vysypal lignit do připravené lodě. Lodě vozili uhlí po Baťově kanále až do Otrokovické elektrárny.

Funkce výklopníku v řezu

Pohled na výklopník

Cestování s motoklubem

Skalica je ospalé slovenské pohraniční městečko, prostoupeno duchem Hrabalova pohledu na svět. Příkladem je zdejší „Stredoeurópska vysoká škola“. Produkuje doktorandy s kvalifikací „enviromentálne manažérstvo“ či „medzinárodné vzťahy“.

Budova Stredoeurópskej vysokej školy

Poutač lákající ke studiu

Aniž bych se chtěl někoho dotknout, myslím si, že školy tohoto typu vypouští nepotřebné a zároveň nezaměstnatelné lidi. S takovou kvalifikací mohou jít ze školy rovnou na pracák pro podporu. Neznám nikoho, kdo by zaměstnal environmentálního manažera, doktora věd.

Jiný příklad je osud mlýna bratřů Pilárikovců. Jedná se o historickou budovu vodního mlýna, která tu stála někdy od 17. století. Budovu modernizovanou a přestavěnou za první republiky na mlýn s elektrickým pohonem. Patřil rodině Pilárikovců. Po válce jim ho sebrali a noví hospodáři tu byli pány na svých pracovištích. Však víte kdo. Řemeslu rozuměli tak skvěle, že se tu dokonce mlelo obilí a PVC na střídačku zároveň! Přejít z jednoho artiklu na druhý nějakou chvíli trval, prostě určitou dobu mouku znečištěnou PVC odebírali, dávali ji zvlášť, až usoudili, že je čistá bez polyvinylchloridu, odebírali čistou mouku. Normy se zpevňovaly, interval přechodu se zkracoval. Nakonec mezi moukou na jídlo a PVC na igelitové sáčky nebyl žádný rozdíl... Tehdy šlo především o člověka, však víme.

Mlýn bratřů Pilárikovců technická památka a muzeum

Dalo se čekat, že se mlýn přestal kolem roku 1962 používat. Mlýnská budova i technologie stála. Po roce 1989 získala rodina Pilárikových v rámci restituce mlýn zpět. Od nich město Skalica v roce 2004 mlýn odkoupilo za 4 milióny slovenských korun. Primátor paní Pilárikovej řekl, že víc dát prostě nemůže, ačkoliv nabídky konkurentů byli o hodně vyšší. Když mlýn městu prodá, město ho zrenovuje a bude dál šířit dobré jméno rodiny Pilárikovců. Řekli byste, že neprodá! Vidíte, a prodala! A starosta slib splnil. Najal bývalé zaměstnance pana Milana Mazúra a Tomáše Slováčka. Sami dva zrenovovali a zprovoznili mlýn jako muzejní expozici. Prostě když se chce, tak to jde (i bez dotací z EU).

Dívat se na mlýn bratrů Pilárikových jako na muzeum by nebylo úplně správné. Krom příběhu popsaného výše je celý areál jako vystřižený z filmu Postřižiny nebo Láska mezi kapkami deště. Pokud jste milovníci Hrabalových knih, naleznete tu průmyslový areál se snovou až trochu ulítlou atmosférou Hrabalových knížek. Samostatný výlet mohou jen doporučit!

Velkomoravský mohylník Kopečnica: je položen v lesní lokalitě na svahu Zlatnícké doliny, jihovýchodně od slovenské Skalice. Místu říkají „Kopečnica“. Na ní je velkomoravské mohylové pohřebiště, které patří spolu s mohylníkem u Stražovic k největším mohylníkům 9. století. Ví se o něm málo, slovenští archeologové nemají zájem o výzkum velkomoravských lokalit. Na rozdíl od Stražovic jsou hroby bohatě vybavené. Největší mohyla má průměr 23 metrů.

Sobotište: Vesnice je známá habánskými stavbami. Novokřtenci neboli habáni bylo hnutí, které vzniklo v roce 1525 a vycházelo z reformačního učení Martina Luthera a Ulricha Zwingliho. Jedním ze základních požadavků novokřtěnců bylo přijetí křtu až v dospělém věku, z vlastní vůle. To bylo něco jiného, než praxe katolická i praxe protestantských církví. Novokřtenci neuznávali vrchnost, hlásili se k majetkové rovnosti, jejich laický výklad Nového zákona byl na svou dobu příliš radikální a tím vzbuzovali v tradiční společnosti odpor. Na území jižní Moravy byli šlechtou přijímáni dobře, držela nad nimi ochrannou ruku. Habáni byli zkušení a pracovití řemeslníci, zejména nožíři, kováři a hrnčíři. Až dodnes zůstaly po habánech na Moravě zřetelné stopy a znalosti ve vinařství.

Habáni stavěli uzavřené dvory, ve kterých v izolaci od okolního života praktikovali svoji víru, pracovali společně v řemeslných dílnách a vedli velmi skromný rodinný život. Nikdo v komunitě neměl soukromý majetek, rodina žila odděleně s dětmi do věku tří let a poté se o děti starali výchovou pověření členové komunity.

Július Koreszka Habánský dvor Sobotište obraz 1928

Fotka z mobilu 2015

Typický výraz a architektura Habánského domu

Cestování s motoklubem

Test: určete, ke kterému druhu keramiky obrázky patří?

Myjava: říká se jí „metropole pod slámou“, je centrem kraje Kopanic, známá příjemným teplým klimatem. Na náměstí stojí pomník M. R. Štefánika. Zajímavý je hned dvakrát. Za první, že je postaven v kubistickém slohu podle návrhu architekta Č. Vořecha a sochaře R. Březy. Za druhé, že ačkoliv komunisti důsledně odstranili všechny připomínky zakladatelů první republiky, tenhle pomník tu stojí od roku 1921 a připomíná, kde Štefánik působil a co všechno udělal.

Pomník Generálu dr. Milanu Rastislavovi Štefánikovi

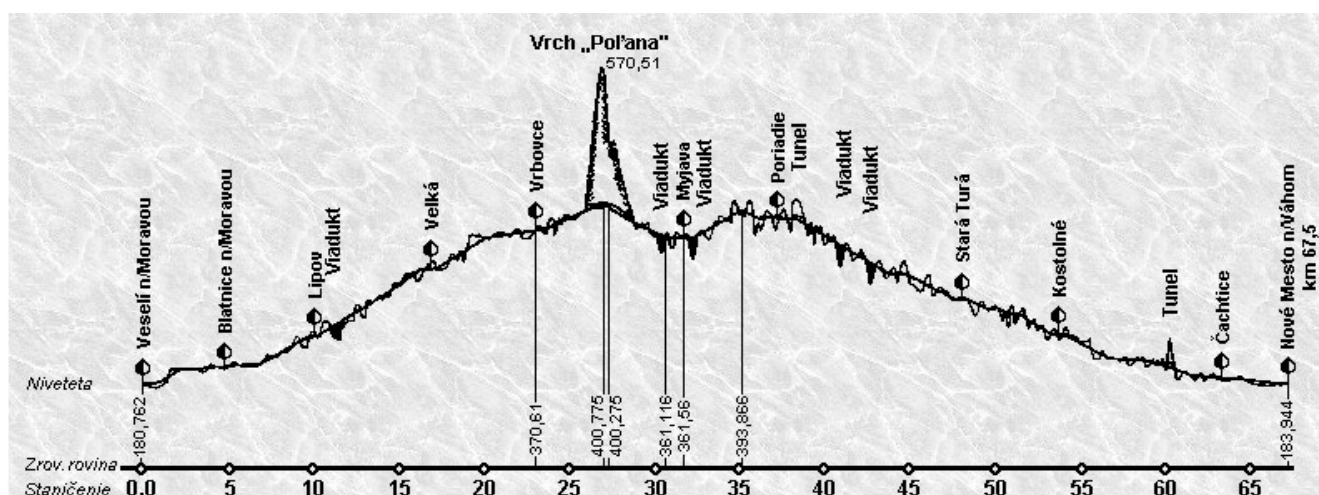
Štefánik se totiž s těžkým despektem vyjadřoval o režimu v tehdejší Rusku, které jako legionář dobře poznal. Rodákem byl z nedalekých Košarísk u Brezovej pod Bradlom.

Oblasti kolem Myjavy, se říká Kopanice. Kopanice je velice zajímavá sídelní forma, která se vymyká z charakteru běžného osídlení na našem území. Rolnické usedlosti leží samostatně roztroušeny v členitém horském terénu nebo v řetězové zástavbě. Vznikaly na nevyužívané půdě karpatských lesů, které se musely „vykopat“ a přeměnit na pastviny. Odtud pochází název Kopanice.

Charakteristický prvek kopaničářského vstupu do domu.

Myjavský viadukt: Trať vedoucí z Veselí nad Moravou do Nového Mesta nad Váhom je stavební klenot zasazený do horské krajiny Bílých Karpat. Vybudování díla stálo ve dvacátých letech 283 miliónů korun. Polovina z celkové délky trati je vedena v obloucích a asi pětina z celkové délky vykazuje maximální sklon 13,8 ‰. Na trati jsou tři tunely a pět velkých viaduktů. Z nádraží ve Veselí, z nadmořské výšky 181mm, stoupá trať celkem pozvolna přes Lipovský viadukt (viz 6. strana) do nejvyššího místa trati ve výšce 401mm. Místo je asi uprostřed tunelu pod Poľanou (tunel Generála M.R.Štefánika). Je dlouhý 2423 metrů a byl dlouho nejdelší v republice. Odtud trať klesá do údolí Váhu, do Nového Města na nivelitu 184mm. Prochází dvěma tunely, Poriadským a Čachtickým, a překonává čtyři velké viadukty: Devánský, Myjavský, Papradský a Lipovecký. Nejdelší viadukt je Papradský s délkou 253,9 metrů a výškou 27 metrů.

Profil trati

Myjavský viadukt je nejzajímavější. Postavila ho Českomoravská-Kolben a.s. Praha, prvotřídní ocelářský podnik první republiky. Realizaci hodně komplikovala statika mostu, ale troufli si na to. Šlo o to, že viadukt leží v oblouku s poloměrem 400m, celková délka 196,7m a výška 29m nad údolím Žaboškrek. Tři pole příhradové konstrukce o rozpětí 48,3m a jedno s rozpětím 30m. Tehdy neuměli příhradové nosníky do oblouku vyrobit, a ani spočítat. I z toho důvodu byl úsek Myjava-Brezová dlouho jen v projektech. Těžkosti měli i s řešením kompenzace teplotní

Cestování s motoklubem

roztlačnosti jednotlivých polí mostu. Jednotlivá pole mostu udělali širší a na pilířích je zalomili. No, povedlo se, a most slouží dodnes.

Viadukt Myjava 196,7 m

Vrbovce: V obci Vrbovce na hranici Moravy a Slovenska za posledních 8 let vznikla malá experimentální osada. Kolem je několik mladých rodin a starousedlíci.

Osada není developerský projekt, jak si možná myslíte. Vznikla spontánně jako jiné vesnice nebo osady v minulosti. Při stavění tu kladou na první místo ohleduplnost ke krajině a používání tradičně osvědčených přírodních materiálů převážně z místních zdrojů (dřevo jako základní konstrukční prvek; omítky, zdivo či střešní krytina na bázi přírodních surovin; tepelně izolační materiály z plně obnovitelných zdrojů).

Součástí tohoto experimentálního projektu je využívání přírodních zdrojů energie, zadržování a recyklace vody přímo na pozemcích. Cílem je dosažení ohleduplné trvalé udržitelnosti. Osada by se chtěla stát ukázkou nového možného směru žití

Cestování s motoklubem

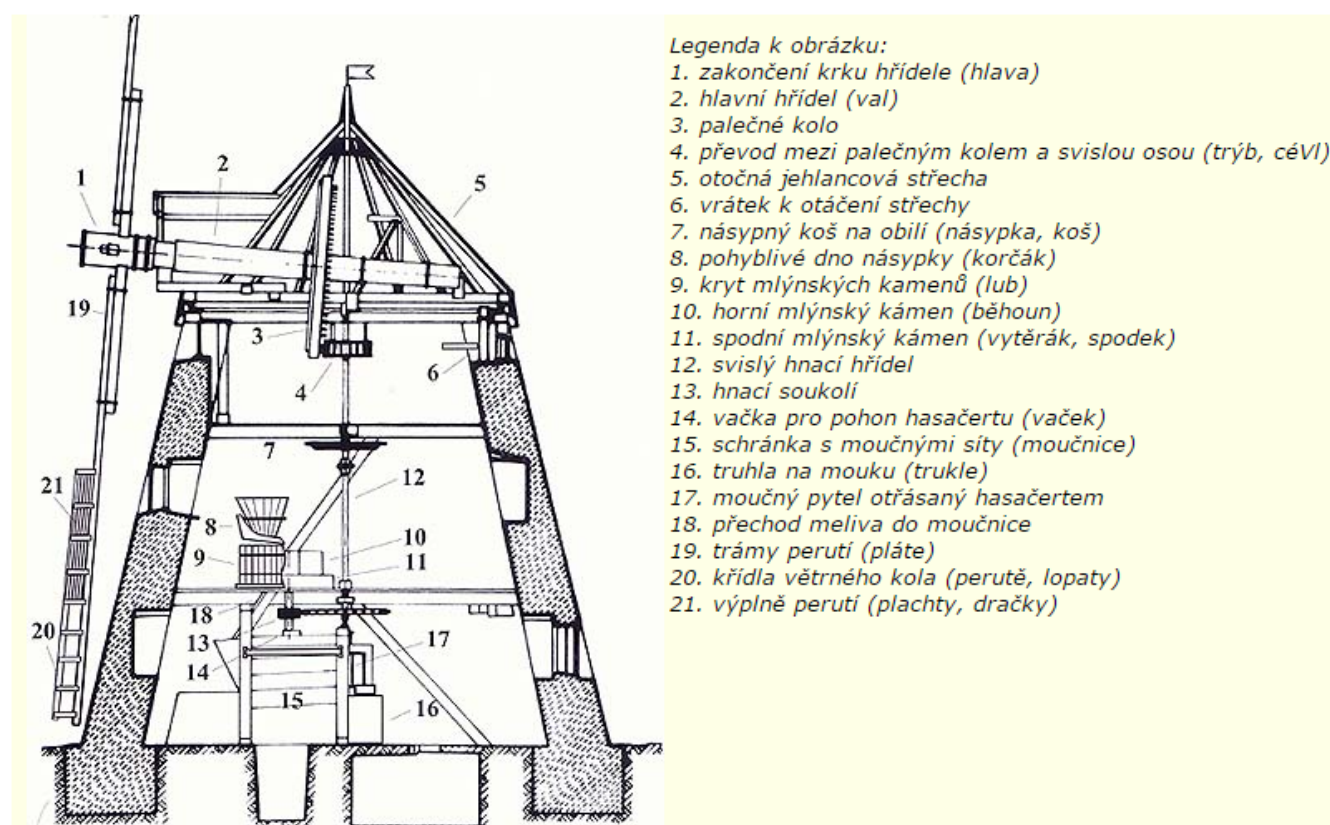

O návrh domu a použitých materiálech si rozhoduje každý majitel na svém pozemku sám. Vznikají zde domy převážně venkovského charakteru se sedlovými střechami, na některých místech i kruhové přírodní domy se zelenými střechami. Vznikla tu praktická ukázka využívání přírodních zdrojů čisté energie, různé typy větrných turbín postavených svépomocí, využívání tepla země, využívání slunce pro získávání energie. Fotovoltaika, ale i malé bioplynové stanice vyhřívané kompostem – tzv. biomiliř, termočlánky na kamnech zajišťující elektřinu v zimě, když nesvítí slunce atd. Osadníci se snaží o soběstačnost v zásobování potravinami ve spolupráci se sousedy a farmami v okolí. Ve vesnici pomalu vzniká komunitní centrum - společenský prostor, kde bude větší vybavená kuchyň, knihovna, hračky a projekční plátno, kde se mohou sousedé s dětmi sejít, společně si například uvařit, pohlídat si děti, pustit si film, učit se od sebe navzájem, pořádat si akce. Buduje se i společná zahrada s přírodním koupacím jezírkem, hřištěm pro děti i dospělé, ohništěm, trampolínou. Pro mladé rodiny může projekt nabídnout nový zdravý životní styl ohleduplný ke svému okolí.

Projekt láká vzdělané, evolučně a zároveň k přírodě ohleduplné smýšlející mladé rodiny, zastoupení různých tradičních řemesel, učitelé, léčitelé, farmáři a podobně. Vzniká tu dokonce alternativní škola pro děti a dospělé. Cílem komunity je poznání, duchovní růst, vybudovat lokální ekonomický systém, který by stavěl na spolupráci státní správy, podnikatelů s dobrovolným neziskovým sektorem. S cílem podporovat rozvoj místní ekonomiky a zaměstnanosti. Tož co si o tom myslíte?

Kuželov: Větrný mlýn na kopci stojí od roku 1842. Na jeho stavbu padlo 300 koňských fůr kamene. Poslední majitel, pan Bedřich Kašík (byl majitelem od roku 1904), v roce 1946 provoz mlýna ukončil. Mlýn byl opuštěn a chátral. V sedmdesátých letech Technické muzeum v Brně mlýn zrekonstruovalo a uvedlo do provozuschopného stavu. Jde o mlýn holandského typu s otáčivou střechou. Kužel stavby mlýna v Kuželově je mimořádně kuželovitý ☺☺☺. U základu má stavba průměr 8,6 m, ve výšce prstence (asi sedm metrů nad zemí) je průměr stavby 4,7 m. Špičatá šindelová střecha o výšce 2,8m stavbu ukončuje. Větrné kolo má průměr 15,6 m a čtyři křídla. Hlavní hřídel pod střechou o průměru 460mm je uložena mírně šikmo (o 3,5°), má délku šest metrů. Palečné kolo má 96 palců a průměr 3,2 m a přes céví pohání svislou, ocelovou hřídel. Mlýnské složení je poháněno zdola. Mlecí kámen dosahuje 148ot/min.

Vodních zdrojů bylo v kraji málo, proto větrný pohon. Výkon závisel na větrných podmínkách. Oproti vodnímu je výkon větrného mlýnu pětikrát menší. Výdělky mlynáře nebyly velké. Za semletí 100 kg obilí vzal 8 krejcarů, to je dnes v přepočtu asi 32,-Kč. Mlýn se dědil z otce na syna a tím přecházelo řemeslo na další generace jako součást rodinné tradice.

Řez Kuželovským větrným mlýnem

Poznámka:

Výkon větrné turbíny je přímo úměrný druhé mocnině rychlosti vzduchu, hustotě vzduchu a ploše rotoru. $P_{VT} = C_V v^2 / 2 \times A_{ROT}$. Srovnání techniky z roku 1848 a dneška:

Větrný mlýn 19. století:

Výška asi 20m

Průměr rotoru asi 20m

Výkon asi 20kW

poměr:

1 : 5

1 : 6

1 : 250

Větrná elektrárna dneška

Výška asi 100m

Průměr rotoru asi 120m

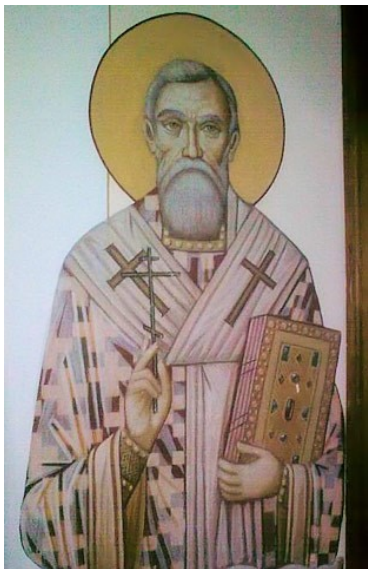
Výkon asi 5MW

Velikost gondoly soustrojí o výkonu 700kW

Hrubá Vrbka: Je pověstná jedinečným folklórem Horňácka a rodištěm řady kulturních osobností hudebníků, malířů a skupiny výtvarníků kolem Jožky Úprky, muzikantů a kapelníků.

Zastavíme se u pravoslavného monastýru, zasvěceného svatému mučedníkovi Gorazdovi, byl umučen roku 1942. Monastýr byl založen v roce 1989. Původně pravoslavný kněz Alexandr Novák ze Znojma zbudoval pamětní síň svatého Gorazda společně se sestrou Gorazdou (občanským jménem Růžena Prachařová-Pavlíková). Dnes tu žije představený monastýru Igumen Joakim (Игumen Иоаким), snad i tři monaši, a udržují pravoslavnou, cyrilo-metodějskou církevní tradici, která má na Moravě tisícileté trvání.

svatý Gorazd

Pohled na monastýr

Stísněný prostor chrámu je vyzdoben freskami Krista, Marie, Jana Křtitele, Cyrila a Metoděje, Václava s Ludmilou, Gorazda a dalších. Autorem fresek je Slovák Lubomír Kupec, který dnes působí v Americe. V monastýru jsou uloženy dokumenty o životě biskupa Gorazda, o jeho pohnutém osudu za druhé světové války.

Typickým prvkem horňácké architektury je široká náves, sněhobílý základ na fasádách domů a šmolgově modré detaily, krytý vjezd (návratí) vstupující přímo na náves. Někdy je vstup chráněn žudrem. Náves v Hrubé Vrbce má délku víc jak půl kilometru.

Cestování s motoklubem

Hospodářské stavby zdejší lidové architektury jsou doplněním obytných budov, jinde tento prvek postupně mizí, zde zůstává zachován a je funkční. Stodoly, sýpky, seníky, komory nebo vinné sklípky se vyznačují pevnou hmotovou stavbou objektů.

Řada stodol ve Velké nad Veličkou

Detail zdiva

Nový vinný sklípek zůstal tradici věrný

Javorník je zajímavý několika památkově chráněnými objekty lidové architektury. A samozřejmě nádhernou krajinou luk a bukových lesů Bílých Karpat.

Tradiční usedlost s patrovou sýpkou v Javorníku

Boršice u Blatnice: Dům lidových tradic v Boršicích u Blatnice je stavbou z konce 19. století a zároveň nejstarším domem v obci. Podařilo se jej opravit díky finančnímu příspěvku z fondu podprogramu záchrany kulturních památek. Celkové náklady si vyžádaly 2.349.048,-Kč. Podařilo se udržet folklorní styl a tradice, oprava byla provedena tradičními řemesly, které často vyprchávají z uspěchaného života. Část domu, černá kuchyně, je přístupná veřejnosti. Slouží obyvatelům, turistům, návštěvníkům pro oživení řemeslných a folklorních tradic, jako je tradiční vaření trnek, moštování ovoce, sušení ovoce, draní peří a muzicírování.

Lidová maléřka Anežka Kašpárková a její dílo

Nivnice: Patří k nestarším vesnicím na Moravě, první písemná zmínka je z roku 1261. Bartkův mlýn (čp. 99) pochází z roku 1592 a je pravděpodobné místem narození Jana Ámose

Cestování s motoklubem

Komenského. V technické části mlýna je dochována většina původního strojového vybavení, krom těchto faktů není ničím zajímavý, už dávno je mimo funkci. Snad jen, že metrové zdi byly postaveny z kamene, spojovaného nehaseným vápnem, které při polévání vodou vytvořilo velmi tvrdou hmotu.

Vlčnov: Je proslulý vinařstvím, bohatstvím hudebních tradic, lidové architektury a především zvyky a obyčeji jako je tradiční Jízda králů.

Král v průvodu na bílém koni

Tento zvyk se koná poslední neděli v květnu na Letnice. "Král" ve vlčnovském kroji projíždí na koni se svou družinou. Říká se, že je to památku proradného Matyáše Korvína, který se před Jiřím z Poděbrad zachránil tak, že převlečen do ženského kroje prchal z Moravy. Podle etnografů jde o pozůstatek rituálu z doby vpádu Kumánů neboli Tatarů. Volání legrutů „Hýlom, hýlom“ odpovídá tatarskému „hivóm“ – volám. Vědecký výzkum objevil, zcela bez poezie, že DNA moravských Slováků má s Kyrgyzstánci také v chromozomu Y v několika bodech podobnou genetickou strukturu.

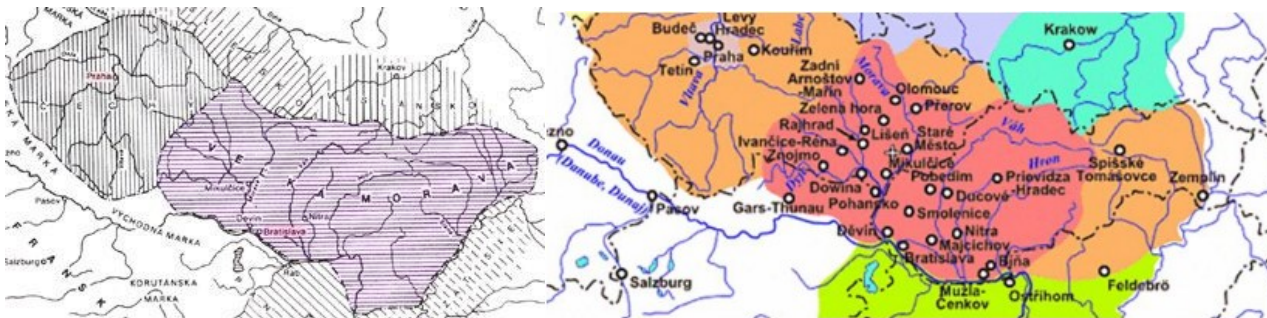
Lidová architektura Vlčnova

Staré město „Na Valách“: Místopisně se Starému městu kolem roku 1000 říkalo Veligrad. Je tedy nejvážnějším kandidátem na hlavní město Sámovy říše. Archeologové tady objevili osídlení už z mladšího paleolitu, následovalo osídlení kultury s lineární keramikou z období moravské malované kultury, pak je osídlení až z mladší doby bronzové. Osídlení bylo v druhé polovině 8. století opevněno valem s palisádou. V 9. století tu stál kamenný kostel, jehož základy byly objeveny. Pohřbívání zde byly jak významné osoby, ale taky zemědělci, řemeslníci a chudí lidé. Počátkem 10. století kostel a osídlení začalo chátrat. Dneska je nad vykopávkami základů kostela a nad odkrytými hroby postavený zděný památník Velké Moravy. K vidění jsou tu oděvy, keramika, šperky, nástroje, zbraně, makety kostelů a mnoho jiného.

Výšina Sv. Metoděje

Výšina Sv. Metoděje: je neméně významná archeologická lokalita z období Velké Moravy. Najdeme ji v Mařaticích, za benzinkou OMV, na vyvýšenině, kde se říká "Derfle", je velmi nenápadná. Stál tu církevní komplex a rozsáhlé pohřebiště, baptisterium a několik zděných staveb v 9. století. Archeologové tu odkryli bezmála sto hrobů, ostatků uložených v rakvích s bohatými milodary. V kapli s hrobovou komorou byla pohřbena VIP osobnost, možná samotný kníže Svatopluk. Žili tu a v dílnách pracovali řemeslníci a jejich rodiny, nechyběla studna a zpevněná cesta mezi jednotlivými částmi a snad i místo výuky kněží. Vystavený nález olověného křížku s řeckým liturgickým nápisem dokládá, že tady působili představitelé byzantské misie. Lokalita byla neznámo proč opuštěna v průběhu 13. století.

Podle pověstí bylo vidět z bájného Veligradu tři hory (popis sedí na siluetu Hradu Buchlov viděnou od Jihu a východu).

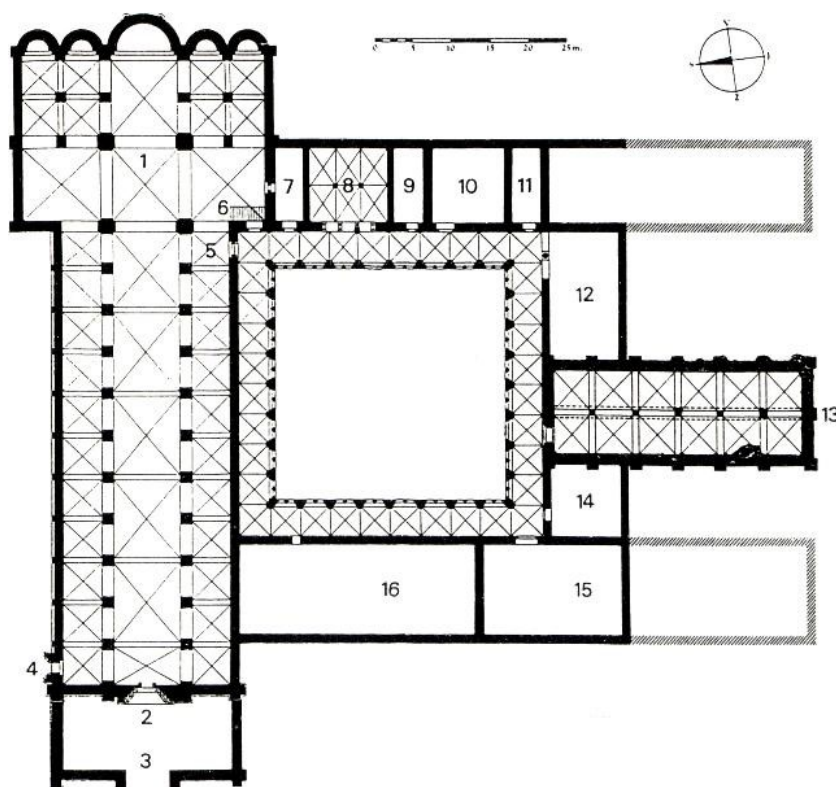
Velehrad: patří k nejvýznamnějším poutním místům v České republice. Impozantním dojmem působí barokní bazilika s přilehlými budovami bývalého cisterciáckého kláštera.

Historie se tu začala psát před více než 800 lety. Olomoucký biskup Robert a moravský markrabě Vladislav Jindřich požádali opaty klášterů v Ebrachu a v Nepomuku aby poslali někoho na obhlídku a zvolili místo, kde měl být nový klášter stát. Konvent dvanácti mnichů ze západočeských Plas přivedl opat Thizelin v listopadu 1205. Našli si místo v údolí říčky Salašky, nedaleko Veligradu (dnešního Starého Města), aby tu vybudovali svůj klášter.

Stavět se začalo kolem roku 1210. Když v roce 1222 markrabě Vladislav Jindřich zemřel, byl na Velehradě pochován. V roce 1228 byl klášterní kostel na Velehradě vysvěcen za přítomnosti Přemysla Otakara I., manželky Konstancie a jejich syna, moravského markraběte Přemysla. Ten později, listinou vydanou na Velehradě 1. srpna 1238, věnoval klášteru budoucí nálezy železné rudy na Moravě pro potřeby jeho stavby.

Cisterciácký konvent přečkal husity, klášter několikrát vyhořel a byl přestavován. Přesto si jádro kláštera uchovalo středověkou podobu. Tvář klášterního kostela výrazně změnila barokní přestavba, ale středověké obvodové zdivo zůstalo. Zůstaly i velké klenební svorníky s náběhy žeber, kruhová okna, zdivo z velkých, pečlivě tesaných kvádrů, apsidy při styku s chórem lizény a dvě přípory s válcovými dříky, atd., atd.

Na jihu přiléhají ke kostelu budovy konventu. Jeho křídla s kostelem uzavírají čtverhranný rajský dvůr, lemovaný křížovou chodbou. Na střed jižního ramene navazuje rizalit refektáře. Komplex stavěli postupně a po etapách. Postupně vyrostl do standardizované podoby cisterciánských budov (hodně podobné Zwettlu, Heiligenkreuzu či Tišnovu, které jsme viděli). Stavební technika spojující tesaný kámen s cihelnými výplněmi je u nás asi použita poprvé.

Půdorys rekonstrukce. 1-Klášterní kostel, 2-Západní průčelí klášterního kostela, 3-Předsíň kostela, 4-Severní portál do trojlodí, 5-Vchod z křížové chodby do kostela, 6-Schodiště z kostela do dormitoria mnichů v prvním patře východního křídla konventu, 7-Sakristie, 8-Kapitulní síň, 9-Schodiště do dormitáře mnichů?, 10-Hovorna-parlatorium, 11-Průchod, 12-Ohřívárna-kalefaktorium, 13-Refektář, 14-Kuchyně, 15-Refektář konvršů, 16-Dormitář konvršů

Pokud uvážíme, že stavět se začalo kolem roku 1210 a velké svěcení bylo v roce 1228, musel tu být neobvykle veliký stavební ruch. Komplex byl zcela dokončen kolem roku 1240. Ve své době Velehrad patřil k největším řádovým klášterům své doby ve střední Evropě. Bohatá architektura, velké množství zdobených a precizně tesaných kamenných dílů řadilo komplex mezi nejvýznamnější stavby.

Cestování s motoklubem

Velehrad byl ve své době prostě pecka. Charakter užitého stavebního materiálu, barevně působivá kombinace cihel a kamene, precizní architektonické detaily inspirovaly ostatní stavby k následování.

Velehrad je však hlavně významným duchovním centrem, místem častých církevních poutí, shromáždění a cyrilometodějských oslav. Hlavní cyrilometodějská pouť se koná vždy 5. července v den svátku světců. Ačkoliv se tu Cisterciáni usadili víc jak sto let po příchodu soluňských bratří na Moravu, položili základ duchovního dědictví Velehradu. Charakterizuje jej setkávání východní a západní kultury. Mniši s sebou navíc přinesli vyspělou západní kulturu. Postavili klášter, který se svojí uměleckou hodnotou rovnal předním evropským klášterním stavbám.

Někdy kolem roku 2006 vyrostlo kolem baziliky lešení a rekonstrukce započala. Na projektech, restaurování, opravách atd. se podílelo mnoho firem. Rekonstrukce baziliky stála 332 milionů korun. Na ostatní objekty bylo třeba dalších desítky milionů. Dominantním dodavatelem stavebních prací byla společnost OHL ŽS a.s. z Brna. Technický dozor stavby zajišťoval TZUS Praha s. p., pobočka Brno, Ing. Miroslav Procházka a Ing. Robert Lhotský, varhany dávala doporádku firma ORGANA, s.r.o. Kutná Hora, komunikace firma DOLP, stavební společnost s.r.o. atak dále. O výsledku se přesvědčíme. Mnoho z původních stavebních detailů je uloženo v lapidáriu vybudovaném pod stavbou baziliky i rajského dvora. Tyto prostory byly odkryty při rozsáhle rekonstrukci před deseti lety.

Vedoucí restaurátorských prací Alena Moravcová

Oprava kanalizace...

Pan Jiří Landa, mistr hodinář, montuje diferenciál do věžních hodin.

Detaily řemeslného zpracování kamenické výzdoby z počátků druhého milénia. Velehradu se ve své době nic nemohlo rovnat.

Fragmenty kamenických výrobků z původní stavby Velehradu uložené v baptisteriu. O úrovni stavitelství vypovídá i rozpon klenby v době vzniku stavby.

Cestování s motoklubem

Po staletí na Velehrad proudí tisíce poutníků, k nimž se připojil v roce 1990 také papež Jan Pavel II.

Návštěva papeže Jana Pavla II. (duben 1990)

Sluneční hodiny na fasádě konventu kláštera. Číselník nese i latinský text *IN MEDIA EXORTVS SOL VALLE EX AXE PEFVLCET* (Slunce vyšlé uprostřed údolí září z nebeské klenby), ve kterém je chronogram, skrytý časový údaj 1747, mohl by to být rok vyhotovení.

Modrá: Králův stůl je velký kámen, hrubě opracovaný jako animální skulptura, stojí nenápadně vedle silnice směrem na Bunč. Symbolizuje býka, nebo spíše znázorňuje linii koňského hřbetu. Chřibům se říkalo za pradávna Hřebice, Chřebice, v 19.století Hory hříběcí. Například Ptolemaios popisuje moravské a české hory foneticky zkomoleným názvem Hercyn-ský les, užívalo se ho ještě v 16.století.

Archeologické nálezy ukazují, že Velká Morava, krajina jižně od Chřibů, byla významnou industriální oblastí. Svědčí o tom mnoho nalezených keramických

a železářských pecí, v okolí Kyjova a Strážovic například. Úrodné roviny Hané poskytovaly dostatek potravin. Chřiby (logicky) byly v ideální strategické poloze pro vybudování vladařského sídla a pevnosti pro zemskou obranu území kolem dolního toku Moravy. Dodnes jsou protkané množstvím zbytků skalních hradišť a opevněných vrcholů, dosud neprozkoumaných. Rozsah a hustota opevnění překvapují i dnes.

V tehdejší politickém a mocenském systému Moravského krále volil sbor vladyků. Moc a zemi vládce přebíral při zvláštním obřadu – intronizaci. Posadili ho na slavnostně vyzdobené sedlo a spolu s ním ho vladykové vynesli právě sem, na tenhle kámen. Dosud jsou na kameni stopy pro uložení konstrukce sedla. Však uvidíte sami, až kámen pořádně prozkoumáme.

Napsal jsem Moravský král, jenže tehdy se ale takový titul nepoužíval. Až mnohem, mnohem, později (od r. 1085) titul krále používal český Vratislav II. Čechy byly za Přemyslovců v pravomoci císaře Římské říše, jenom ten mohl královský titul udílet. Ale Morava byla jiná, suverénní. Vládce Moravy Sámó je v knize Kronika mnicha Fredegarda z roku 631 uváděn titulem „rex“ (král). Moravský panovník v domácím prostředí nesl do 9. století titul „Knjecz moravskij“. Později vzniklo slovo Kral (psalo se glagolicí s jerem u koncového písmene I). V arabských cestopisech pak titulovali moravské vládce „malik“ (tj. král), nebo dokonce titul „padišáh“, znamená král králů, čili vlastně císař, latinsky imperator. Svatoplukovi udělil papež Janem VIII. dne 29. června roku 880 titul „unicus filius“ (jedinečný syn), to byl titul vyhrazený obvykle císařům.

Příběh kolem kamene a jeho název Králův stůl má tedy historicky racionální základ, v zakládací listině velehradského kláštera se používá termín „Kraluov“, tedy „stůl králů“.

Abych nezapomněl vysvětlit co jsou jery! Těch byl staroslovanský jazyk plný, něco z jerů zbylo v azbuce (tvrdý a měkký znak), některé se vytratili úplně, hlavně neznělé hlásky. Například slovo „pes“ má krásně znělé „e“ uprostřed slova. Druhý pád slova „psa“, má po písmenu „p“ jer. Neznělou hlásku, nemá zvuk z hlasivek, vzniká po odlepení rtů po začátku hlásky „p“ a končí posunutím jazyka mezi zuby a vyslovení hlásky „s“. To mezi nimi je právě ten jer. Germáni jery nemají, taky kdyby měli vyslovit „bez psa“ překousnou si jazyk Dneska jerům nevěnujeme pozornost, jsou v řeči zakódované, ale ve staroslovanštině byly jery časté a podstatné.

Na kameni jsou vyryté, kromě znaků glagolice, mongolské, čínské znaky a runy. To jasně dokazuje starobylý původ. Právě díky zápisům několik druhů písma, zejména runových znaků středověkého futharku je možno určit dobu vzniku nápisů na kameni a tím dobu používání k intronizaci panovníků.

Že nevíte co jsou to runy?! Tož jsou to takové piktogramy, obrázky... Většina z těchto znaků má starobylý původ, sahající do dávné minulosti. Runy se používaly po celé Euroasii, dokonce je

Cestování s motoklubem

používali i indiáni. Jejich čtení je složité, znamenají nejen hlásky, ale i slova nebo celé pojmy. Význam hodně záleží na kontextu v jakém jsou použity. Z run se vyvinula písmo. Runy vidíte na obrázku níže:

⚔ Fehu (f)	⚡ Hagalaz (h)	↑ Teiwaz (t)
⌋ Uruz (u)	⚡ Nauthiz (n)	⚡ Berkana (b)
⚡ Thurisaz (th)	Isa (i)	⚡ Ehwaz (e)
⚡ Ansuz (a)	⚡ Jera (j, y)	⚡ Mannaz (m)
⚡ Raido (r)	⚡ Eihwaz (e)	⚡ Laguz (l)
⚡ Kenaz (k)	⚡ Perthro (p)	⚡ Inguz (ng)
⚡ Gebo (g)	⚡ Algiz (z)	⚡ Othila (o)
⚡ Wunjo (w, v)	⚡ Sowulo (s)	⚡ Dagaz (d)

My budeme hledat na kameni runový znak „ng“. Má význam „vladař“ a byl používán jako psaný titul franského Sáma, je to vlastně jeho podpis. Tento znak je napsán ve stingovaném tvaru (s tečkou uprostřed). Nemohl být vytvořen před rokem 600, kdy se ještě stignace nepoužívala, ale ani po roce 800, kdy tento znak futhark již vypustil.

Sámův autogram na Kameni králů

Mongolské a čínské znaky na kameni

Na kameni najdeme i mnohem starší záznamy. Ideogramy, používané na dalekém východě. Čínský stylizovaný znak vyjadřuje celé slovo „dai“, znamená pána (velmože, vladaře). Ptáte se, jak se na kámen ideogramy dostaly? Je to zbytek tradice pocházející z původní vlasti, odkud Slované přišli do Evropy při stěhování národů. Například titul „župan“ má například původ v čínském oslovení pána „šu-ban“. Čínsko-mongolské znaky jsou mnohem starší jak runy nebo

znaky glagolice, mají asi původ z doby mongolského vpádu na Moravu. Později až při volbě Sába, logicky použili runu „ng“ a „f“. Co bylo typické pro staré Slované jsou tzv. črty a vruby. To jsou piktoqramy, schematické originální nákresy, symbolizující určité jméno nebo slovo. Nejsou to standardní znaky, jsou velmi názorné, aby se daly správně přečíst. U abstraktních slov bylo nutné použít více „črtů“, vidíme to na slově „osedláni“ které tu zřejmě má význam „intronizace“. Staří Slované je před glagolicí používali běžně. Rozeznat můžeme plovoucí labuť, vedle je symbol křtu (trojitá vlnovka ukončená křížem, připomíná později užívaný tvar který je dnes na Slovenském znaku), letícího čápa nebo stojícího jiného ptáka. Jeden z piktoqramů znázorňuje žebřík.

Kdo runám rozumí, může si přečíst na kameni asi tohle sdělení. „Hej bratři Slované, kteří rozumíte slovům. Zde je hřbet země Moravy a na něm zápis o volbě vladaře. My vladykové, kteří ho zvolili, pokřtění vodou, jsme ovládli Moravu s Frankem (Sámem), Slavníkem, Veleslavem, Horvatem, Hruboslavem, Němcoslavem, Žlebceslavem, Čápovcem, Jestřábcem, Labuticem, Mojmírem, Rastislavem, Svjatoplukem (a dalšími nečitelnými znaky).. Co jsme tu začali ať trvá na věky věků“.

Jinak nechybí ani zápisy „turistů“. Iniciály jmen, nápisy a letopočty, bohužel je vandalové vyryli mnohdy přes původní obrazce...

Nové zámky: Zámek se vypíná za Nesovicemi na pravém břehu říčky Litavy, byl postaven ve stylu italského Barca. Okolo střešní atiky nese specifické renesanční cimbuří „vlaštovčí ocasy“, na sever od Alp je tento architektonický prvek velký unikát. Budovu začal stavět „Letha Panie 1561“ Záviš z Víckova. Nedostavěl ji. Budova zámku i statek pod ním šly během let z ruky do ruky. Proto působí budova nedodělaně, velkolepý záměr Záviše nebyl ani zdaleka dokončen. Došly mu peníze a pozdějším majitelům, Jindřichovi a Zikmundovi ze Zástřizl, Martinovským z Rozseče, hrabatům ze Sinzendorfu a nakonec i Aloisovi Josefovi z Lichtenštejna chyběly peníze i inspirace. To nemluvím o říšském Němci Büchelmeyerovi, kterému daroval zámek sám Hitler, nebo JZD, které po znárodnění zámek užívalo jako drůbežárnu a sýpku do roku 1969. Takoví majitelé neměli o opravy sebemenší zájem. Zejména družstevníci dali stavbě pořádně zabrat, viz obrázek dole.

Cestování s motoklubem

Chátrání objektu se pokusil zastavit jeho tehdejší majitel, ruský legionář Alois Cigánek, který držel objekt od roku 1924. V roce 2001 vrátili v restituci zámek neteři a adoptivní dceři Aloise Cigánka paní Dobromile Floriánové. Po intenzivní rekonstrukci, na kterou štědře přispělo Krajské středisko památkové péče, byla budova přístupná veřejnosti. Nynější majitel Tomáš Novotný zámek pro veřejnost uzavřel.

Zámek si můžete prohlédnout jen zvenku, s uctivé vzdáleností a za plotem. Fotka z interiéru je z dřívější doby.

